

بررسی زمینه‌ها و عوامل مؤثر برای ادامه تحصیل در دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای

ابراهیم صالحی عمران^۱

چکیده

آموزش عالی در کشور ایران به شکل‌های مختلفی توسعه پیدا کرده است و طبیعتاً متقاضیان مختلفی را از گروه‌های سنی، جنسی و طبقات اجتماعی به خود جلب کرده است. این نوع آموزش‌ها از دوره‌های کاردانی تا تحصیلات تکمیلی، و به شیوه‌های نظری و عملی انجام می‌گیرد. یکی از این نوع آموزش‌ها، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است که در دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای ارائه می‌شود. این پژوهش، به صورت توصیفی بوده و جامعه آماری آن را دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای استان مازندران را تشکیل داده‌اند. مسئله اساسی این تحقیق این است که چه انگیزه و دلایلی متقاضیان را برای ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای ترغیب کرده است؟ نتایج این پژوهش نشان داده است که: علل انگیزشی جذب دانشجویان به رشته فنی و حرفه‌ای همبستگی مثبت معنی‌دار با استعداد و توانایی دانشجویان، همبستگی مثبت معنی‌دار با بازار کار و آینده شغلی؛ همبستگی منفی معنی‌دار با وضعیت اقتصادی دانشجویان؛ همبستگی مثبت معنی‌دار با شغل والدین؛ همبستگی مثبت معنی‌دار با خوداشتغالی و همبستگی مثبت معنی‌دار با وضعیت تحصیلی؛ همبستگی مثبت معنی‌دار با تشویق خانواده دارد.

واژگان کلیدی: آموزش فنی و حرفه‌ای، دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، دانشجویان، انگیزه

Email: edpes60@hotmail.com

۱. دانشیار دانشگاه مازندران

تصویب نهایی: ۹۱/۱۱/۲۰

دریافت مقاله: ۹۱/۷/۱۲

مقدمه و بیان مسئله

دانشگاه‌ها منشاء تحولات جامعه در عرصه‌های مختلف‌اند و دانشجویان به عنوان اعضای اصلی دانشگاه در آینده پیکره اساسی سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف جامعه را تشکیل می‌دهند. بنابراین نگرش دانشجویان به رشته تحصیلی و آینده شغلیشان و پاره‌ای از عوامل مرتبط با تحصیل از جمله جنس، سن، رشته تحصیلی و ... که خود عامل مؤثری در ایجاد انگیزه در آن‌ها است، باید مورد بررسی قرار گیرد. نتایج تحقیق در این زمینه نشان می‌دهد: علاقه فردی، خدمت به جامعه، جایگاه اجتماعی رشته و تلقین جامعه بر اهمیت رشته از مهم‌ترین عوامل ایجاد انگیزش مثبت به شغل هستند. دانشجویان رشته‌های بهداشتی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود، نگرش مثبتی دارند و می‌توان گفت توزیع مناسب نیروی انسانی، حمایت مالی از استخدام شدگان، ایجاد مراکز مشاوره و حمایت از دانشجویان در توجیه آینده شغلی می‌تواند در تقویت نگرش آن‌ها مفید واقع شود (رجالی و همکاران، ۱۳۸۹).

هافمن^۱ (۱۹۹۸) نشان می‌دهد که والدین از جمله عواملی هستند که در زمینه انتخاب رشته تحصیلی، نقش مؤثری را ایفا می‌کنند. نسبت به تأثیر والدین بین انتخاب رشته و علاقمندی دانش‌آموزان و دانشجویان، رابطه معنی‌داری بوده و مورد تأیید قرار گرفته است. طبق نتایج هالر^۲ (۱۹۹۸) نشان داده شد که انتظارات شغلی و تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان در دوره دبیرستان و بالاتر به شدت از طبقه اجتماعی آنان متأثر است. پژوهشی که کاس‌لاین^۳ (۱۹۹۸) انجام داد به این نتیجه رسید که حاصل کار دانش‌آموزان با طرز نگرش مشاوران راهنما نسبت به آموزش فنی و حرفه‌ای، ارتباط داشت و زمانی که طرز نگرش مشاوران راهنما، نسبت به آموزش فنی و حرفه‌ای مثبت بوده است، در آن زمینه افزایش بارزی در انتخاب دانش‌آموزان نسبت به آنچه توسط راهنما و مشاور توصیه شده بود، دیده می‌شد.

طبق یافته‌های پژوهش کانجر و پیترسون^۴ (۱۹۹۹) نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به انتخاب شغل و رشته تحصیلی‌شان تفاوت معنی‌داری دارد؛ به طوری که پسران آینده شغلی و استقلال مالی و دختران استعداد، جنسیت و عامل اجتماعی را در انتخاب شغل و رشته تحصیلی خود در نظر داشتند.

1. Hoffman
2. Haller
3. Casline
4. Conger & Peterson

پژوهش‌های مختلف مؤید ارتباط انگیزه تحصیلی با عوامل مختلف است. همچنان که لیندل گراهام^۱ (۱۹۸۰) بین تئوری انگیزشی انتظار و رضایت و کسب موفقیت دانشجویان به نتایج مثبتی دست یافت. میسکل^۲ و همکاران (۱۹۸۰) ارتباط بین نیروی انگیزش و رضایت و عملکرد شغلی معلمان را مشاهده کردند و علت حضور یک چهارم از دانشجویان در دانشگاه را مستقیماً در ارتباط با وضعیت شغلی فعلی یا آینده آنها و نه برای ایجاد یا بهبود عکس‌العمل‌های اجتماعی و روابط شخصی اعلام کردند. انگیزه در واقع همان نیروی محرک انسان برای انجام رفتارها و اعمال او است؛ به گونه‌ای که اگر فردی از انگیزه کافی برای انجام یک فعالیت برخوردار نباشد، آن کار را ترک خواهد کرد. اما انگیزه‌ها به دو دسته انگیزه‌های درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند. به‌طور کلی زمانی که به دنبال ایجاد تغییرات پایا و مستمر هستیم و زمان کافی برای اعمال برنامه‌ها داریم، کار با سیستم انگیزش درونی نتایج مفیدتری خواهد داشت. بر اساس این، برنامه‌های طولانی مدت از اصول مربوط بکارگیری انگیزش درونی استفاده می‌کنند. اما در مقابل برای به‌دست آوردن تغییرات سریع و شدید، می‌توان از عوامل انگیزشی بیرونی که در واقع همان مشوق‌های ظاهری مانند استفاده از آنچه فرد دوست دارد و از آن لذت می‌برد، استفاده کرد.

فرآیند تحصیل از عمده جریاناتی است که با سیستم انگیزشی درگیر است. فعال‌سازی و تقویت انگیزش درونی در دانشجویان، اهداف مبتنی بر یادگیری آنها را برآورده خواهد ساخت و دوام و پایایی آنها را تضمین خواهد کرد. دانشجویی که دارای انگیزه‌های درونی قوی است، نه فقط بر مبنای کسب نمرات برتر، جوائز و امتیازات ویژه، بلکه بر اساس انگیزه‌های درونی خویش وارد عمل خواهد شد. غالباً افرادی که با تحمل انواع سختی‌ها و مشقت‌ها به دنبال رسیدن به اهداف خود هستند در واقع از انگیزش درونی خود به عنوان نیرودهنده و تقویت‌کننده استفاده می‌کنند. افراد خودانگیزه یا افرادی که دارای انگیزش درونی هستند، به استفاده مداوم از انگیزش‌های بیرونی نیاز ندارند. هر چند استفاده از این مشوق‌ها آنها را فعال‌تر و انگیزه‌تر می‌سازد اما کاهش یا فقدان آنها چندان تأثیری در کاهش انگیزش آنها برای فعالیت و در نتیجه کاهش عملکردشان نخواهد داشت.

اما برای ایجاد انگیزه تحصیلی، بهترین روش این است که پس از برطرف کردن موانع انگیزشی، همزمان به انگیزه‌های بیرونی و درونی پرداخت و آنها را تقویت نمود.

-
1. Graham
  2. Miskel

به این ترتیب با وجود انگیزه‌های بیرونی فرد به سرعت نیرو به دست آورده و حرکت تحصیلی خود را آغاز خواهد نمود و تضمین و ادامه راهش نیز با به وجود آمدن انگیزه‌های درونی در طول زمان تضمین خواهد شد.

اما برای افزایش انگیزه تحصیل دو گام اساسی را باید برداشت. گام اول کشف و برطرف کردن عوامل بی‌انگیزشی و گام بعدی بکار بردن هم‌زمان راهکارهای افزایش انگیزه درونی و بیرونی است. در این صورت می‌توان انگیزه تحصیلی را در خود ایجاد کرد و یا افزایش داد (ترکاشوند، ۱۳۹۰).

آموزش فنی و حرفه‌ای و علاقمندی

آموزش فنی و حرفه‌ای و علاقمندی دانش‌آموزان نسبت به انتخاب این رشته‌ها از سوی محافل علمی و دانشگاهی کشور مورد غفلت واقع شده است و بسیاری از آموزش‌ها برای دانش‌آموختگان حوزه فنی و حرفه‌ای شناخته شده نیست. نگاهی به تاریخ آموزش و پرورش ایران باستان نشان می‌دهد که صنعت در ایران باستان بر اثر وجود زمینه‌های مناسب از جمله وجود منابع و مواد اولیه و استعداد فراگیری صنعت‌گران به ساختن اشیاء و وسایل نسبت به سایر نقاط جهان آن روز، پیشرفت بیشتری داشته است. به همین جهت آموزش پیدایش و رونق صنایع دستی و همچنین رشد آموزش حرفه‌ای را تسریع کرده است (تکمیل همایون، ۱۳۷۹، ص ۶۸). در آن زمان حرفه‌ها و صنایع در دست استاد کارانی قرار داشت که از نظر مهارت و تخصص شایستگی آن را یافتند تا حرفه خویش را به شاگردان و فرزندان خود بیاموزند و روش آموزش‌های حرفه‌ای را برای اولین بار در جهان پایه‌گذاری نمایند (حضور، ۱۳۷۸، ص ۳۷). آموزش رسمی فنی و حرفه‌ای در ایران از سال ۱۲۶۸ هـ.ق با تأسیس دارالفنون توسط میرزا تقی‌خان امیرکبیر آغاز شد. با افزایش مدارس ابتدایی و متوسطه در این دوره بر تعداد مدارس تخصصی نیز افزوده شد. به زعم مرجانی (۱۳۸۰) این مدارس در زمینه‌های مختلف فنی و حرفه‌ای در سطوح ابتدایی و متوسطه به خاطر تأثیر خارجی یا ایرانیانی که در اروپا تحصیل کرده بودند، دایر گردید و دروس تخصصی آن‌ها توسط اتباع کشور خارجی تدریس شد.

امروزه در جوامع و کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، آموزش متوسطه و به‌خصوص آموزش‌های فنی و حرفه‌ای حائز اهمیت بسیار است و در برنامه‌ریزی توسعه کشورها نقش راهبردی دارد. در هزاره سوم میلادی، جهان در برابر انقلاب

اطلاعات و فناوری قرار گرفته است و این به نوبه خود نیازهای جدید را در نظام آموزشی پدید می‌آورد. از مشخصه‌های آموزش تربیت نیروی انسانی متخصص و اثربخش به منظور تحقق اهداف توسعه پایدار و نیل به برنامه‌های راهبردی تدوین شده است (امرای، ۱۳۸۰، ص ۱۲). رشد فزاینده جمعیت، میزان بالای بیکاری و مشارکت روزافزون انسان‌ها در فعالیت‌های اقتصادی تقاضای جدیدی را برای آموزش نیروی انسانی ماهر و آموزش‌های عملی ایجاد کرده است. مشکلی که اکثر کشورها با آن روبرو هستند این است که علی‌رغم مشکلات جدی اقتصادی به سختی می‌توانند از عهده تقاضای روزافزون آموزشی برآیند (نویدی، ۱۳۸۳، ص ۱۴).

به قول علاقمندان (۱۳۷۲) یکی از راه‌های پاسخ‌گویی به علاقمندی دانش‌آموزان: «کیفیت‌بخشی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (کار و دانش) است که با هماهنگی ساختن آن با نیازهای جامعه و عواملی همانند آموزش، اقتصاد، خانواده، اجتماع، ورود به دانشگاه و کارپایی سهل‌الوصول را می‌توان در گرایش و جذب دانش‌آموزان به این رشته دانست» (منصورنیا، ۱۳۸۲، ص ۵۴). بنابراین از جمله مسائل مهمی که نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، از جمله در شهرستان اندیمشک (طبق پژوهش‌های انجام شده از جمله رایانی (۱۳۷۹)؛ مسرور (۱۳۸۲)؛ شهسواری (۱۳۷۵)؛ مرجانی (۱۳۸۰) و تحقیقات خارجی مانند سوئل^۱ (۲۰۰۷) و یاتیس^۲ (۲۰۱۰) با آن روبرو است، چگونگی هدایت و جذب دانش‌آموزان متوسطه و با استعداد به این رشته‌هاست، تا اینکه موجبات رفع نیازهای کمی و کیفی نیروی انسانی سطوح میانی در صنعت فراهم شود و آموزش‌ها از کیفیت و منزلت شایسته‌ای برخوردار گردد.

از آن جا که شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای یکی از ارکان نظام جدید آموزش متوسطه است، تجاهل نسبت به مسائلی نظیر: علاقمند نبودن دانش‌آموزان به انتخاب رشته، کمبود امکانات، فضای آموزشی، مربیان متخصص، دستورالعمل‌ها، آئین‌نامه‌ها و مانند آن زمینه‌های انحراف از مسیر پیش‌بینی شده را فراهم و مجدداً زمینه‌های شکست نظام آموزشی، به خصوص دوره متوسطه را فراهم خواهد آورد. بنابراین داشتن نظام آموزشی خوب در گرو دانش‌آموزان علاقمند، امکانات و فضای آموزشی مناسب، دستورالعمل‌های مدرن و مانند آن است (رایانی، ۱۳۷۹). عوامل بسیاری در فرایند آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دوره متوسطه مؤثر است، شناخت این عوامل و به خدمت در آوردن آنها با استفاده از روش‌های صحیح در مدارس می‌تواند زمینه لازم را

1. Sewell
2. Yates

برای حرکت فراگیران در جهت نیل به اهداف آموزشی و پرورشی فراهم نماید. البته با تعیین شاخص‌هایی نظیر: نرخ ثبت‌نام، نرخ ارتقاء و نرخ مردودی، میزان افت تحصیلی، نرخ‌گذر، نسبت دانش‌آموزان به معلم، نسبت دانش‌آموز به فضا و تجهیزات و تأسیسات آموزشی می‌توان میزان موفقیت در مؤسسه آموزشی را اندازه‌گیری نمود (وودهاال^۱، ۱۹۸۷، ص ۳۴۸). نکته مهم آن است که در برنامه‌ریزی و ایجاد رشته‌های فنی و حرفه‌ای باید از یک طرف به آموزش‌های دوران ابتدایی و راهنمایی و از طرف دیگر به آموزش‌های فنی در دبیرستان توجه کرد. این بدان معناست که در برنامه‌ریزی این‌گونه آموزش‌ها، ارتباط، باید به صورت محتوایی و عمودی باشد. بنابراین برای نیل به افزایش کیفیت این نوع آموزش‌ها لازم است به مهارت‌های حرفه‌ای و توانایی‌های تخصصی و علاقمندی دانش‌آموزان نسبت به این حرفه توجه خاص شود (شکاری^۲ و دیگران، ۲۰۰۹). در واقع شاخه فنی و حرفه‌ای، مهم‌ترین مؤلفه نظام جدید آموزش متوسطه است که با اهداف اشاعه مهارت‌آموزی تشکیل شده و جهت‌گیری عمده آن را آماده کردن بخش قابل توجهی از جوانان، برای اشتغال مفید اعلام کرده است (شکاری و صدیقی ارفعی، ۱۳۸۹).

سؤال اصلی تحقیق

علل و انگیزه‌های تحصیل در دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای چیست؟

اهداف پژوهش

اهداف کلی تحقیق

بررسی و شناسایی علل و انگیزه‌های تحصیل در دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای.

فرضیه اصلی تحقیق

(۱) استعداد و توانایی‌های دانش‌آموزان، (۲) بازار کار و آینده شغلی رشته‌های فنی و حرفه‌ای، (۳) جایگاه اقتصادی دانش‌آموزان، (۴) کوتاه‌مدت بودن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای، (۵) خوداشتغال‌زایی رشته‌های فنی و حرفه‌ای، (۶) مشاغل والدین دانش‌آموزان،

1. Wood hall
2. Shekary

۷) وضعیت تحصیلی دوره متوسطه دانش‌آموزان، و ۸) نگرش خانواده‌های دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛ علل و انگیزه‌های تحصیل در دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای هستند.

فرضیه‌های فرعی تحقیق

۱. بین استعداد و توانایی‌های دانش‌آموزان و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۲. بین بازار کار و آینده شغلی رشته‌های فنی و حرفه‌ای و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۳. بین جایگاه اقتصادی دانش‌آموزان و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۴. بین کوتاه مدت بودن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۵. بین خود اشتغال‌زایی رشته‌های فنی و حرفه‌ای و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۶. بین مشاغل والدین دانش‌آموزان و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۷. بین وضعیت تحصیلی دوره متوسطه دانش‌آموزان و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.
۸. بین نگرش خانواده‌های دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و انگیزه ورود به دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

در تحقیقات مدیریتی به دو روش، فرضیه‌ها (سؤال‌ها) تأیید و یا رد خواهند شد که عبارتند از: استفاده از فنون آماری و استفاده از فنون غیرآماری، مانند تحقیق در عملیات. در گروه اول از فنون آمار استنباطی و آزمون فرضیه‌ها استفاده خواهد شد؛ ولی در گروه دوم با استفاده از فنون تحقیق در عملیات و از طریق بهینه‌سازی مسئله تصمیم، فرضیه‌ها (سؤال‌ها) تأیید و یا رد خواهند شد (آذر، ۱۳۷۳: ۲۹). بر اساس این تقسیم‌بندی، تحقیق حاضر در گروه اول قرار می‌گیرد.

جامعه آماری در تحقیق حاضر، کلیه دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای محمودآباد در سال ۱۳۹۱-۱۳۹۰ است و تعداد آنها ۱۸۰ نفر بوده است. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و نظام‌یافته استفاده شده است. یعنی ابتدا حجم جامعه را بر حجم نمونه تقسیم می‌کنیم تا فاصله نمونه‌گیری مشخص شود ($I = \frac{N}{n}$). سپس یک عدد تصادفی را چنان انتخاب می‌کنیم که کوچک‌تر یا مساوی فاصله نمونه‌گیری باشد. برای تعیین تعداد نمونه مورد نیاز جهت برآوردها نیز از قاعده حد مرکزی یعنی حجم نمونه حداقل ۳۰ مورد و نیز $n \geq 10\%N$ استفاده شده است. اگرچه برای این کار معمولاً از فرمول‌های تعیین حجم نمونه هم می‌توان استفاده کرد. بر این اساس، تعداد افراد نمونه انتخابی ۸۱ نفر بوده است.

در این تحقیق به منظور کسب اعتبار لازم، پرسش‌نامه تهیه شده در اختیار تعدادی از کارشناسان و استادان محترم قرار گرفت که با توجه به فرضیه‌های پژوهش، سؤالات نامناسب حذف و بعضاً با اضافه کردن سؤالات و انجام اصلاحاتی، پرسش‌نامه مورد نظر مناسب تشخیص داده شد. در خصوص پایایی نیز، با توجه به بررسی همابستگی بین سؤالات و آلفای به‌دست آمده از طریق توجه به نظرات گروه پاسخ‌دهندگان، نشان داده شده است که ابزار اندازه‌گیری از پایایی لازم برخوردار است. در این تحقیق جهت جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، با توجه به کارایی بیشتر پرسش‌نامه در تحقیقات مدیریتی قابل انجام در ایران (آذر، ۱۳۷۳) بیشترین داده‌ها و اطلاعات لازم جهت تجزیه و تحلیل سؤالات و آزمون فرضیه‌ها از طریق پرسشنامه محقق، ساخته شده و جمع‌آوری گردید. اگرچه در برخی موارد و بر حسب ضرورت از اسناد و مدارک نیز جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحلیل یافته‌های تحقیق دو سطح از روش‌های آماری مورد استفاده قرار می‌گیرد: الف) آمار توصیفی؛ ب) آمار استنباطی (کیانی، ۱۳۸۸)

پس از جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات لازم به وسیله ابزارهای مختلف نام برده شده به خصوص از طریق پرسش‌نامه، همگی آنها کدگذاری شده، سپس وارد نرم‌افزار SPSS شدند. آنگاه ضمن طبقه‌بندی آنها، آماره‌های توصیفی مربوط به داده‌ها محاسبه شده، و در نهایت به منظور تأیید یا رد فرضیه‌های طراحی شده در تحقیق به روش علمی،

از آزمون‌های تصادفی بودن نمونه‌گیری، Binomial test و آلفای کرونیباخ و آزمون کای دو (مجذور خی) و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است.

نتایج تحقیق

همانگونه که اشاره شد، در این پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته با ۲۶ سؤال بسته پاسخ در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است. پرسش‌نامه مذکور شامل دو بخش سؤالات عمومی نظیر جنسیت، سن، محل تحصیل، رشته تحصیلی، تعداد واحد گذرانده، تعداد افراد خانواده، تحصیلات برادر و خواهر و...؛ و سؤالات اختصاصی در رابطه با سؤالات ویژه پژوهشی است و به بررسی دیدگاه نمونه مورد مطالعه می‌پردازد. برای انجام بحث بر اساس نتایج به‌دست آمده پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، در جدول ۱ خلاصه‌ای از نتایج تحلیل استنباطی آورده شد تا بر اساس آن به بحث در خصوص چرایی نتایج پرداخته شود.

Archive of SID

جدول شماره ۱- خلاصه نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها

شماره سؤال	فاکتور انگیزشی	میانگین	sd	χ^2	P	درجه آزادی	درصد پاسخگویان	
							ماکزیمم	مینیمم
۲	شغل والدین - پدر						آزاد ۳۸/۳	کارمند ۱۲/۳
۳	شغل والدین - مادر						خانه‌دار ۷۰	دامپرور ۱/۲
۴	تحصیلات والدین - پدر	۳/۵۴	۱/۵۵	۴۳/۹۴	/۰۰۰	۷	دیپلم ۲۸/۴	فوق لیسانس ۱/۲
۵	تحصیلات والدین - مادر	۳/۱۱	۱/۳۵	۳۳/۷۴	/۰۰۰	۵	دیپلم ۳۳/۳	فوق دیپلم ۴/۹
۷	تشویق خانواده	۳/۹۴	۱/۲۳	۴۰/۷۹	/۰۰۰	۴	خیلی زیاد ۴۴/۴	کم ۴/۹
۸	وضعیت اقتصادی	۲/۲۱	۱/۱	۵/۷	/۱۲۴	۳	درآمد کم ۳۲/۱	درآمد بالا ۱۴/۸
۹	وضعیت تحصیل	۳/۴۳	۰/۸	۳۵/۴	/۰۰۰	۳	متوسط ۴۴/۴	بالا ۷/۴
۱۰	فرصت شغلی	۳/۳۶	۱	۴۹/۴۳	/۰۰۰	۴	متوسط ۴۲	کم ۴/۹
۱۱	نگرش جامعه	۲/۶	۱/۲	۲۳/۳۸	/۰۰۰	۴	متوسط ۳۸/۳	خیلی زیاد ۷/۴
۱۲	علاقه مندی به رشته	۳/۶۴	۱	۳۳/۷۵	/۰۰۰	۴	زیاد ۳۷	خیلی کم ۳/۷
۱۳	امکان اشتغال	۳/۲۵	۱/۱	۳۵/۷۳	/۰۰۰	۴	متوسط ۴۲	کم ۶/۲
۱۴	خوداشتغالی	۳/۳۸	۱	۵۹/۴۳	/۰۰۰	۴	متوسط ۵۰/۶	کم و خیلی کم ۴/۹
۱۵	ارزیابی درآمد	۳	۱/۱	۵۶/۶۸	/۰۰۰	۴	متوسط ۵۴/۳	خیلی کم، کم، خیلی زیاد ۱۱/۱
۱۶	درآمد بالا	۳	۱/۱۵	۲۴/۳۷	/۰۰۰	۴	متوسط ۴۰/۷	خیلی زیاد ۹/۹
۱۷	کوتاه بودن دوره	۳/۲۸	۱/۳	۱۲/۲۷	/۰۱۵	۴	متوسط ۳۲/۱	کم ۹/۹
۱۸	نقش وزارتخانه	۳/۶۷	۱/۲۵	۲۰/۵۴	/۰۰۰	۴	خیلی زیاد ۳۲/۱	کم ۷/۴
۱۹	کاهش انگیزه دانش‌آموزان	۲/۶۲	۱/۱۵	۳۲/۲۷	/۰۰۰	۴	کم ۳۲/۱	خیلی زیاد ۱۱/۱
۲۰	علاقه به ادامه تحصیل	۴/۲۷	۱/۱۴	۹۷/۵۸	/۰۰۰	۴	خیلی زیاد ۶۳	کم و خیلی کم ۴/۹
۲۱	امکان ادامه تحصیل	۳/۳۸	۱/۲۷	۳۱/۷۸	/۰۰۰	۴	متوسط ۴۰/۷	کم و خیلی کم ۹/۹
۲۲	ورود سریع به بازار کار	۳	۱/۱۳	۵۲/۹	/۰۰۰	۴	متوسط ۵۱/۹	زیاد ۷/۴
۲۳	محل تحصیل						محمودآباد ۵۵/۶	راه دور ۱/۲
۲۴	نوع هنرستان						فنی حرفه‌ای ۶۹/	نامرتبط ۱/۲
۲۵	دوره پیش از ورود						خیر ۷۵/۳	بله ۱۸/۵
۲۶	سایر دلایل						علاقه ۱۶	درآمد کم ۱

یافته‌های تحقیق حاضر نشان داد که کل (۱۰۰٪) جمعیت مورد مطالعه، دانشجویان پسر بودند که در رده‌های سنی ۱۷ تا ۲۵ سال قرار داشتند. از نظر رشته تحصیلی ۳۲/۱٪ در رشته دریایی (ناوبری و مکانیک - کشتی‌رانی)، ۹/۳۰٪ در رشته کامپیوتر، ۲۲/۲٪ در رشته حسابداری، ۶/۲٪ در رشته بازرگانی، ۴/۹٪ در رشته معماری، و ۳/۷٪ در رشته تربیت بدنی مشغول تحصیل بودند. از نظر وضعیت تحصیلی در دانشکده فنی و حرفه‌ای، بیشترین تعداد آزمودنی‌ها، یعنی ۴۳/۲٪ دانشجویان ترم اول بوده و مابقی آنها با درصدهای پایین از مینیمم ۱۶ واحد تا ماکزیمم ۷۵ واحد گذرانده بودند. از نظر تعداد خانوار دانشجوی، بیشترین تعداد خانوار، مربوط به ۴ و ۵ نفره (به ترتیب ۴۰/۷٪ و ۲۴/۷٪) بود. به لحاظ شغل پدر، بیشترین درصد (۳۸/۳٪) مربوط به پدران با شغل آزاد، و بعد (۱۲/۳٪) کارمند و... بودند. از نظر شغل مادر، بیشترین درصد (۸۶/۴٪) مربوط به مادران خانه‌دار، و رتبه‌های بعد ۸/۶٪ دبیر، ۲/۵٪ کارمند، ۱/۲٪ دامپرور و فوت شده بود. به لحاظ تحصیلات والدین (۲۸/۴٪ و ۳۳/۳٪) به ترتیب برای تحصیلات پدر و مادر، مربوط به سطح دیپلم و کمترین درصدها در تحصیلات پدر (۲/۵٪ و ۱/۲٪) مربوط به سطح دکتری و فوق لیسانس و برای مادر (۱۱/۱٪ و ۴/۹٪) بی‌سواد و فوق دیپلم بود. از سؤال ۷ پرسشنامه، که سؤالات اختصاصی مربوط به فرضیه‌های تحقیق نسبت به عوامل ایجاد انگیزه در دانشجوی برای انتخاب تحصیل در دانشکده فنی و حرفه‌ای است، در جدول ۵-۲، نتایج به دست آمده از تحقیق خلاصه شده تا در باره این عوامل و درصدهای به دست آمده به بحث و نتیجه‌گیری پرداخته شود. چنانچه در جدول ۲ آمده، انگیزه و علاقه‌مندی بالای خود دانشجوی برای جذب به دانشکده فنی و حرفه‌ای، در گزینه زیاد (بالاترین درصد یعنی ۳۷٪) بوده است. حال علت این علاقه در ستون‌های بعدی جدول فوق‌الذکر آمده، یعنی بیشترین درصد از عوامل انگیزشی مربوط به علاقه به ادامه تحصیل در همین رشته (۶۳٪)، در مقام بعد بیشترین درصد انگیزه جذب (۵۱/۹٪) مربوط به جذب سریع به بازار کار، و به همین صورت علت بعدی انتخاب دانشکده فنی حرفه‌ای برای تحصیل (۵۰/۶٪) مربوط به عامل خوداشتغالی بالای فارغ‌التحصیلان این رشته، و در مقام بعد (۴۴/۴٪) تشویق والدین؛ ۴۲٪ اشتغال‌زایی بالا، و بالاخره (۴۰/۷٪) مربوط به کسب درآمد بالا بوده است. و با توجه به معنی‌داری آزمون کای دوی تحقیق در ابعاد این عوامل انگیزشی تمامی فرضیه‌های اصلی و فرعی تحقیق تأیید شدند.

جدول شماره ۲- فراوانی و درصد وضعیت نگرش و انگیزش دانشجویان فنی و حرفه‌ای نسبت به انتخاب رشته

متغیر	شاخص	گزینه‌ها	تعداد	درصد	p-value آزمون کای دو
انگیزه و علاقه		خیلی کم	۳	۳/۷	۰/۰۰۰
		کم	۶	۷/۴	
		متوسط	۲۵	۳۰/۹	
		زیاد	۳۰	۳۷	
		خیلی زیاد	۱۷	۲۱	
انگیزه اصلی انتخاب رشته فنی و حرفه‌ای		تشویق والدین	۳۶	۴۴/۴	۰/۰۰۰
		کسب درآمد بالا	۳۳	۴۰/۷	۰/۰۰۰
		جذب سریع به بازار کار	۴۲	۵۱/۹	۰/۰۰۰
		خوداشتغالی بالا	۴۱	۵۰/۶	۰/۰۰۰
		اشتغال‌زایی بالا	۳۴	۴۲	۰/۰۰۰
		علاقه به ادامه تحصیل	۵۱	۶۳	۰/۰۰۰

نتایج و یافته‌های تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات بیدگلی و همکاران (۱۳۷۵) و نجات و همکاران (۱۳۸۵) در زمینه علاقه داشتن و مفید بودن این آموزش‌ها به عنوان عوامل مؤثر در گرایش دانش‌آموزان به شاخه فنی و حرفه‌ای؛ جمال‌زاده (۱۳۷۷) در زمینه عوامل فردی در گرایش و علاقمندی دانش‌آموزان به شاخه فنی و حرفه‌ای؛ موسوی‌پور (۱۳۷۷) در زمینه استعدادها و رغبت‌های فردی دانش‌آموزان در رشته فنی حرفه‌ای برحسب استعداد و احتیاجات کشور؛ ایروانی و همکاران (۱۳۸۱) و جاجیان و همکاران (۱۳۸۴) نسبت به عامل علاقمندی به ادامه تحصیل؛ اکبری (۱۳۸۳) به لحاظ نقش والدین در بسترسازی برای آینده شغلی؛ میرکمالی و باقری خلیلی (۱۳۸۴) در زمینه جذب به بازار کار؛ زین آبادی و همکاران (۱۳۸۶) در بُعد فردی، کیفیت «پیشرفت تحصیلی» در هنرجویان و «دانش، نگرش، مهارت و خلاقیت»؛ فراهانی و بیات (۱۳۸۶) و فراهانی و همکاران (۱۳۸۸) در زمینه اشتغال و آینده شغلی؛ مولوی و همکاران (۱۳۸۶) در بُعد امید به آینده؛ نوه ابراهیم و همکاران (۱۳۸۷) در بُعد قابلیت‌های کارآفرینی رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛ شکاری و ارفعی (۱۳۸۹) در زمینه‌های آموزشی، اطلاعات خانواده و معدل، جهت پیش‌بینی نمرات گرایش به انتخاب رشته- های فنی و حرفه‌ای؛ هافمن (۱۹۹۸) در زمینه تأثیر تشویق والدین؛ هالر (۱۹۹۸) در

زمینه تأثیرپذیری وضعیت اقتصادی دانش‌آموزان در گرایش به رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛ کانجر و پیترسون (۱۹۹۹) در زمینه آینده شغلی و استقلال مالی همخوانی داشته است.

اما یافته‌های تحقیق حاضر با یافته‌های پژوهش ذوالقدر (۱۳۷۹) که نشان داد: دانشجویان این رشته در زمینه علاقه و آینده‌نگری شغلی و تحصیلی، نگرش منفی داشتند، مغایر است.

در تبیین علل دستیابی به یافته‌های تحقیق می‌توان اظهار داشت، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تا حد زیادی می‌توانند در هر یک از جنبه‌های کشاورزی - صنعت و خدمات، برای فراگیران خود، اشتغال ایجاد کنند و در ایجاد و راه‌اندازی مؤسسات و تعاونی‌های تولیدی و خدماتی برای هنرجویان آموزش دیده، نقش مؤثری داشته باشند و در تأمین نیازهای سالانه اشتغال نیروی انسانی ماهر (به شیوه‌های تعاونی و خصوصی) در مناطق مختلف کشور تأثیرگذار باشند. در دنیای امروز مستکبران و سلطه‌جویان به ندرت با سلاح آتشین جنگ‌افروزی به مقابله با ملت‌ها بر می‌خیزند، بلکه آن‌ها از بحران‌ها و معضلات اجتماعی موجود، بهره‌گیری می‌کنند و با سلاح تهاجم فرهنگی و القای نیاز به وابستگی، زمینه حضور و نفوذ خود را در بطن جامعه فراهم می‌کنند و از این طریق اهداف خود را دنبال می‌کنند. اگر سیاست‌ها و برنامه‌های دراز مدت کشور نتواند به طور ریشه‌ای به حل این معضل منجر شود، نابسامانی‌های متعدد و فراوانی گریبانگیر جامعه می‌گردد و در نهایت به اصل نظام کشور لطمه جبران‌ناپذیری وارد خواهد آمد. برای حل ریشه‌ای معضل بیکاری و توسعه اشتغال مولد، حرکتی بنیادین و اساسی که به زوایای مختلف آن بنگرد، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. از طریق ارائه مناسب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و شناخت دقیق و کامل زمینه‌های اشتغال‌زایی این آموزش‌ها، زمینه مرتفع شدن بسیاری از مشکلات کشور، منجمله معضل بیکاری فراهم خواهد شد.

رابطه مثبت و معنی‌دار بین علاقمندی دانشجویان به ادامه تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای در مقاطع بالاتر، می‌تواند مبنای طرح فرضیه و نظریه‌ای گردد. بدین معنی که فرد در زمان آزمون ورودی امیدوار بوده است که در رشته‌های دیگری پذیرفته شود؛ و چون این امر محقق نگشته، لذا تمایل خود را به ادامه تحصیل ابراز می‌دارد.

منابع

- آذر، عادل (۱۳۷۳). تبیین آماری فرضیات در پژوهش‌های مدیریتی و رفتاری. فصلنامه دانش مدیریت (۲۶)، صص ۲۸-۳۹.
- آذر، عادل؛ و مؤمنی، منصور (۱۳۷۹). آمار و کاربرد آن در مدیریت. (جلد دوم). تهران: انتشارات سمت.
- اکبری، حبیب‌اله (۱۳۸۳). نقش والدین در بسترسازی برای آینده شغلی کودکان. ماهنامه کار و جامعه، شماره ۵۸، بهمن ۱۳۸۳ صص ۲۷-۳۲.
- امرابی، علی (۱۳۸۰). پژوهشی در برنامه‌ریزی. تهران: اداره کل روابط عمومی وزارت ارشاد اسلامی.
- ایروانی، کامیار؛ امینی، میترا؛ و دوستکام، آیدا (۱۳۸۱). مقایسه نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود در دو مقطع علوم پایه و بالینی در دانشکده پزشکی جهرم. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، شماره ۸، ۱۳۸۱ ص ۲۱.
- ترکاشوند، جواد (۱۳۹۰). انگیزه تحصیلی. (برگرفته از: ۵۰۰ نکته درباره مطالعه، فیل ریس؛ و مطالعه روشمند. عین الله خادمی؛ موجود در سایت: <http://daneshnameh.roshd.ir>؛ <http://www.pezeshk.us>؛ www.daneshju.ir).
- تکمیل همایون، غلامحسین (۱۳۷۹). وضعیت امروز کار و دانش. نگاه به رویدادهای آموزش و پرورش، ۹ (۱۶۱): ۷۹-۶۱.
- حاجیان، کریم‌الله؛ و نصیری، آزاده (۱۳۸۴). ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی از آینده شغلی در دانشگاه علوم پزشکی بابل (۱۳۸۲). مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بابل، شماره ۲۹، زمستان ۱۳۸۴ ص ۸۶.
- ذوالقدر، طاهر (۱۳۷۹). بررسی نگرش دانش‌آموزان پسر و دختر نسبت به رشته تحصیلی خود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شیراز.
- رایانی، علی (۱۳۷۹). مقایسه میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان دختر و پسر سال اول نظام جدید نسبت به انتخاب شاخه کار دانش. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.
- زین‌آبادی، حسن رضا؛ صالحی، کیوان؛ و پرنده، کورش (۱۳۸۶). دختران و آموزش فنی حرفه‌ای. زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، شماره ۱۸، تابستان ۱۳۸۶ ص ۱۲۹.
- حضور، محمدجواد (۱۳۷۸). بررسی اهداف طرح کاد (کارآموزی) و تنگنای مدیریت آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.

رجالی، مه‌ری؛ مستاجران، مه‌ناز؛ و لطفی، مه‌ران (۱۳۸۹). نگرش دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود.

تحقیقات نظام سلامت، سال ششم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۹ ص ۱۰۶.

شکاری، عباس؛ و صدیقی ارفعی، فریبرز (۱۳۸۹). عوامل اجتماعی، خانوادگی و فردی مؤثر بر انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان. مجله تازه‌های پژوهش در

برنامه‌ریزی درسی، شماره ۳، خرداد ۱۳۸۹ ص ۳۵.

صالحی، کیوان؛ زین‌آبادی، حسن رضا؛ و کیامنش، علیرضا (۱۳۸۵). نگاهی تحلیلی بر عملکرد هنرستان‌های کار دانش: موردی از ارزشیابی کیفیت برون‌دادهای هنرستان‌های کار دانش منطقه ۳ شهر تهران. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی. شماره

۱۶، سال پنجم، ۱۶۳-۱۱۹.

صالحی، کیوان؛ زین‌آبادی، حسن رضا؛ و پرند، کورش (۱۳۸۸). کاربست رویکرد سیستمی در ارزشیابی کیفیت هنرستان‌های فنی حرفه‌ای: موردی از ارزشیابی

هنرستان‌های فنی حرفه‌ای دخترانه شهر تهران. نوآوری‌های آموزشی بهار ۱۳۸۸؛ ۸ (۲۹): ۱۵۲-۲۰۳.

صالحی، محمد؛ حاجی‌زاد، محمد؛ فلاح، علی؛ و سلیم بهرامی، سیده حمیده (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های

آزاد اسلامی استان مازندران. علوم اجتماعی تابستان ۱۳۸۹؛ ۴(۹): ۷۳-۸۶.

علاقه‌مندان، جعفر (۱۳۷۲). نظام جدید آموزش متوسطه بخشی از یک طرح بزرگ برای تغییر نظام آموزش و پرورش. نشریه کار و دانش، وزارت آموزش و پرورش،

زمستان ۱۳۸۹، صص ۱۷۰-۱۸۵.

فراهانی، ابوالفضل؛ و بیات، فاطمه (۱۳۸۶). انتظارات شغلی دانشجویان تربیت بدنی از اشتغال و آینده شغلی آنان در استان خراسان رضوی. فصلنامه رویش، شماره ۱۹،

پاییز ۱۳۸۶ ص ۳۳.

فراهانی، ابوالفضل؛ زارعی، مریم؛ شریفیان، اسماعیل (۱۳۸۸). فناوری اطلاعات و رابطه آن با عملکرد تحصیلی و آینده شغلی دانشجویان تربیت بدنی (مطالعه موردی: دانشگاه کرمان). فصلنامه المپیک، شماره ۴۶، تابستان ۱۳۸۸ صص ۱۰۱-۱۱۲.

کیانی، مژده (۱۳۸۸). کاربرد کامپیوتر در علوم اجتماعی. (چاپ سوم). تهران: دانشگاه

پیام نور.

گروه آموزشی مدیران و معاونین در سوریه، لبنان و اردن (۱۳۹۰). انتخاب رشته و شغل براساس

علاقه و استعداد. موجود در وب سایت www.Syr.Movamo.Logsky.Com

مرجانی، بهناز (۱۳۸۰). سیر تکوینی آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران. معاونت آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش.

مسرور، محمدجواد (۱۳۸۲). بررسی عوامل مؤثر در علاقه‌مندی دانش‌آموزان شاخه کار دانش نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.

مقیمی، سیدمحمد (۱۳۸۰). سازمان و مدیریت رویکردی پژوهشی. تهران: نشر ترمه. منصورنیا، حمید (۱۳۸۲). سیاست‌ها و خط و مشی‌های سازمان. تهران: انتشارات سازمان فنی و حرفه‌ای.

موسی‌پور، نعمت‌الله (۱۳۷۷). ارزشیابی از سیستم آموزشی دوره راهنمایی تحصیلی در برآورد نیاز هدایت تحصیلی و شغلی فراگیران ۱۳۷۴-۱۳۴۴ هـ.ش. نشریه ادب و زبان فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان، شماره ۳، بهار ۱۳۷۷ ص ۱۲۲.

مولوی، پرویز؛ و رسول‌زاده، بهزاد (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر در گرایش جوانان به مصرف مواد مخدر. فصل‌نامه اصول بهداشت روانی، شماره ۲۲، بهار و تابستان ۱۳۸۳ صص ۴۹-۵۵.

مولوی، پرویز؛ و رسول‌زاده، بهزاد (۱۳۸۴). بررسی عوامل مؤثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، شماره ۵ پیوست ۱۴ (ویژه‌نامه هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی). نویدی، احد (۱۳۸۳). راهنمای عملی در آموزش فنی و حرفه‌ای. تهران: انتشارات نوین پژوهش.

Alizadeh, P., & Harper, B. (2006). *Occupational Sex Segregation in Iran 1976-86*; Journal of International Development, 7 (4), 637-651.

Barnett, K., & Ryan, R. (2005). *Vocational Education and Training in Australian School: Issues for Practitioners*; International Education Journal, 5 (5), 89-104.

Bennell, P. (1996). *General versus Vocational Secondary Education in Developing Countries: A Review of the Rates of Return Evidence*. Journal of Development Studies, 33 (2). Pp. 47-230.

Billett, S. (2004). *From your business to our business: industry and vocational education in Australia*. Journal of Oxford Review of Education, 30 (1). Pp. 13-35.

- Bishop, J. (1998). *Occupation-Specific versus General Education and Training*. Annals of the American Academy of Political and Social Science, 55 (90). Pp. 24-38.
- Burnett, P.C. & Clarke, J.A. (1999). *How should a Vocational Education and Training courses be evaluated?* Journal of Vocational Education and Training, 51 (4). Pp. 622-667.
- Casline, A.F. (1998). *Attitudes towards vocational technical-Education of New York*. State public sequences state university of New York at Albany, Eddy.
- Conger, J.J., & Peterson, A. C. (1999). *Adolescence in a changing world*. New York: Harper and row.
- Dutta, J., Sefton, J., & Weale, M. (1999). *Education and Public Policy*. Journal of Fiscal Studies, 20 pp. 86-351.
- Fiszbin, A. & Psacharopoulos, G. (1993). *A Cost-Benefit Analysis of Educational Investment in Venezuela, 1989 Update*; Journal of Economics of Education Review, 12 (4), 23-98.
- Ghost, S. (2002). *VET in school: the needs of industry*. Journal of Unicorn, 28 (3). Pp. 61-64.
- Graham, LL. (1980). *Expectancy theory as a predictor of college student grade point average*. Satisfaction, Doctoral Dissertation University of Kansas; 1980: 44.
- Haffman, J.W. (1998). *Family and socialization of the child*. New York: Walleye.
- Hakim, C. (2006). *Women, Careers, and Work-life Preferences*; British Journal of Guidance & Counselling, 34 (3), 279-294.
- Haller, A., et al. (1998). *Social status and Educational and occupational aspiration*. New York: McGraw Hill.
- Hanhart, S., & Bossio, S. (1998). *Costs and Benefits of Dual Apprenticeship: Lessons from Swiss system*. Journal of International labour Review, 137 (4). Pp. 483-500.
- Hanushek, E., & Kimko, D. (2000). *Schooling, Labor force quality and the growth of nations*. Journal of American Economic Review, 90 (50). Pp. 1184-1208.
- Huddleston, P., & Oh, S.A. (2004). *The magic rounabout: work-related learning within the 14-19 curriculum*. Journal of Oxford Review of Education, 30 (1). Pp. 83-103.
- Jorgenson, D.W., & Fraumeni, B.M. (1992). *Investment in education and U.S. economic growth*. The Scandinavian Journal of Economics, 94. Pp. 51-70.
- Kazamias, A.M., & Roussakis, Y. (2003). *Crisis and Reform in Greek Education; The Modern Greek Sisyphus*; Jornal of European Education, 35 (3), 7-30.

- Lee, L. (1994). *Vocational-Technical Education Reforms in Germany, Netherlands, France and U.K. and their implication to Taiwan*. Paper presented at the annual meeting of American Vocational Association, Dallas (TX), and U.S.A.
- Lynch, R.L. (2000). *High School Career and Technical Education for First Decade of the 21st Century*. Journal of Vocational Education Research, 25 (2).
- Martin, J. (1998). *Education and economic performance in OECD countries: an elusive relationship*. Journal of Statical and Social Inquiry Society of Ireland, XXXVII.
- Mayer, E.C. (1992). *Employment-related key competencies for post-compulsory education and training*. Discussion paper (Canberra, Australian Government Printing Service).
- Meijer, K. (1991). *Reforms in Vocational Education and Training in Italy, Spain and Portugal: similar objectives and different strategies*. European Journal of Education, 26 (1). Pp. 13-27.
- Miskel, C., Defrain, J.A., Wilcox, K.A. (1980). *Test of expectancy motivation theory in educational organizations*. EAQ 1980; 16 (1): 70-92.
- Muller, D., & Funnell, P. (1991). *Delivering Quality in Vocational Education*. London: Kpgan Page.
- Mundle, S. (1998). *Financing Human Resource Development in the Advanced Asian Economies*. Journal of World Development, 26 (4), pp. 657-742.
- Neuman, S., & Ziderman, A. (1991). *Vocational Schooling, Occupational Matching, and Labor Market Earings in Israel*. Journal of Human Resources, 26 (2), pp. 256-282.
- Olkun, S. (1995). *A qualitative assessment of school to work transition from the perspectives of garduates and employers: the case of Balgat Industrial and Technical Lycee*. Master thesis, Ankara: Middle East Technical University, Institute of Social Science.
- Organisation for Education Co-operation and Development. (1994). *the Jobs Study: Facts, Analysis, and Strategies*. Paris: OECD.
- Organisation for Education Co-operation and Development. (1995). *Employment Outlook*. Paris: OECD.
- Owen, M. (1999). *Program Evaluation: Forms and approaches*. Allen & Unwin.
- Persson, T., & Tabellini, G. (1994). *Is inequality harmful for growth?* Journal of American Economic Review, 84. Pp. 21-60.

- Psacharopoulos, G. (1984). *Returns to Investment in Education: A Global Update*. Journal of World Development, 22 (9), pp. 1325-1343.
- Psacharopoulos, G. (1987). *To Vocationalize or not to Vocationalize? Curriculum question*. Journal of International Review of Education, 33 (2), pp. 187-211.
- Psacharopoulos, G., & Loxley, W. (1985). *Diversified Secondary Education and Development*. Baltimore: Johns Hopkins/World Bank.
- Psacharopoulos, G., & Patrinos, H.A. (2004). *Return to investment in education: a further update*. Education Economics, 12 (2), pp. 111-134.
- Reich, R. (1991). *The Work of Nations: Preparing Ourselves for the 21st century Capitalism*. New York: Vantage Books.
- Sewell, William H. (2007). *The Wisconsin model of socio-economic attainment is a model that describes and explains an individual's social mobility and its economic, social, and psychological determinants*. Wikipedia, the Free Encyclopedia.
- Simsek, H., & Yildirim, A. (2000). *Vocational school in Turkey: An administrative and organizational analysis*. Journal of International Review of Education, 46 (34). Pp. 327-342.
- Simsek, H., & Ammentrop, W.A. (1993). *The paradigm shift of the 1990s and restructuring education systems*. Paper presented for the International Vocation Education and Training Association at the American Vocational Association annual meeting, Nashville (TN). U.S.A.
- Tilak, J.B.G. (2002). *Vocation and Training in Asia; In John P. Keeves and Rye Watanabe (Eds)*. The Handbook on Educational Research in the Asia Pacific Region, Kluwer Academic Publishers.
- Tsang, Y. (1997). *School Effectiveness in Taiwanese Vocational Education: a Multi-level Analysis*. Journal of Education Economics, 5 (1).
- Winch, C. (2000). *Education, Work and Social Capital: Towards a New Conception of Vocational Training*; Routledge.
- Woodhall, M. (1987). *Cost Effectiveness Analysis in Education*, in: Economics of Education, Research and Studies. New York: Pergamum Press.
- Zumbo, D. B., Gadermann, A. M., & Zeisser, C. (2007). *Ordinal versions of coefficient alpha and theta for Likert rating scales*. Journal of modern applied statistical methods, 6: 21-29.